

การเพาะเลี้ยงเห็ดตับเต่า

1. การเพาะเลี้ยงเห็ดตับเต่าโดยวิธีธรรมชาติ

อาศัยหลักการเพาะเลี้ยงแบบร่วมกับพืชอาศัย จึงเกิดดอก พืชอาศัยหลักที่นิยมคือ โสนและหว้าน้ำ ซึ่งอาจจะ เป็นต้นไม้ชนิดอื่น ๆ ได้ โดยนำสปอร์แก่หรือสปอร์ที่สมบูรณ์ ที่ได้จากดอกแก่เท่านั้น ออกจากด้านล่างของดอก นำมาชงกับน้ำ ในสัดส่วนดอกแก่ 1 กิโลกรัม ต่อ น้ำ 10 ลิตร นำไปรด บริเวณโคนต้นไม้ที่ให้เห็ดร่วมอาศัย เป็นวิธีการทำหัวเชื้อ แบบดั้งเดิม และเกษตรกรสามารถทำได้ง่าย

2. การเพาะเลี้ยงโดยหัวเชื้อเห็ดตับเต่า

มีทั้งหัวเชื้อแบบเหลวและหัวเชื้อแบบก้อน โดยการ ลงหัวเชื้อในดิน ซึ่งต้องทำปรับสภาพพื้นที่ให้มีความเหมาะสม เพื่อให้เส้นใยพัฒนาไปเป็นโครงสร้างดอกในอนาคต ใช้ระยะเวลา ไม่ต่ำกว่า 1 - 3 ปี สำหรับพื้นที่ที่ยังไม่มีเชื้อเห็ดมาก่อน

ประโยชน์ของเห็ดตับเต่า

เห็ดตับเต่ามีสรรพคุณทางยาหลายอย่างและยังสามารถ นำมาปรุงอาหารได้หลายประเภททั้ง ต้ม ผัด แกง อย่างไรก็ตาม การนำเห็ดตับเต่ามาปรุงอาหารต้องทำให้สุกก่อน

ค่าความเป็นกรดด่าง (pH) ที่เหมาะสมต่อการปลูกเห็ดตับเต่า

เห็ดตับเต่าเป็นเชื้อราเอ็คโตไมคอร์ไรซา โดยการ เจริญเติบโตของร่าส่วนมากมักอยู่ในช่วงที่เป็นกรดจัดถึง กรดปานกลาง คือ pH 3 - 7 เนื่องจากเกิดกรดอินทรีย์ ในระหว่างการย่อยสลายของอินทรีย์วัตถุ ดังนั้น ดินที่ปลูก เห็ดตับเต่าในพื้นที่ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงมีสภาพเป็นกรดจัดถึงกรดปานกลาง ซึ่งเป็นสภาพธรรมชาติของพื้นที่ที่มีเห็ดราขึ้น

- ข้อมูล : นายสำราญ ช่างศิริ เกษตรกร ต.สามเรือน อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา
- เรียบเรียง : กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร
- บรรณาธิการ : กลุ่มพัฒนาสื่อส่งเสริมการเกษตร สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมส่งเสริมการเกษตร
- ออกแบบ : กลุ่มศิลปกรรมส่งเสริมการเกษตร สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมส่งเสริมการเกษตร
จัดทำในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ : พ.ศ. 2567

แผ่นพับที่

การเพาะเห็ดตับเต่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กรมส่งเสริมการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เห็ดตับเต่า

เป็นทรัพยากรท้องถิ่น อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เกิดขึ้นบริเวณพื้นที่ราบลุ่ม พื้นที่ริมน้ำ พื้นที่ที่มีอากาศร้อนชื้นและความชื้นสูง อุดมสมบูรณ์ โดยมีพืชอาศัยที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตของเห็ด คือ ต้นโสน โดยเห็ดตับเต่าจะขึ้นใต้ต้นโสนเป็นจำนวนมากในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนสิงหาคมของทุกปี

ดังนั้น พอถึงช่วงปีใหม่ของทุกปีจึงมีการจัดเตรียมพื้นที่ให้ต้นโสนขึ้น เพื่อเห็ดตับเต่าจะได้เกิดในช่วงฤดูใหม่ ต่อมาก็มีผู้สนใจที่จะผลิตเห็ดตับเต่าเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากผู้บริโภคนิยมรับประทานมากขึ้น ทำให้มีราคาสูงตามความต้องการของตลาด

วิธีการเพาะเห็ดตับเต่า

1. พื้นที่ต้องใกล้กับแหล่งน้ำ เช่น ลำคลอง บ่อน้ำ
2. ต้องมีพืชอาศัยที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตของเห็ด เช่น ต้นโสน ต้นทองหลาง ต้นมะกอกน้ำ ต้นแค ต้นมะม่วง
3. เชื้อเห็ดเป็นชนิดน้ำ สภาพพื้นที่ที่ไม่เคยมีเห็ดตับเต่าใช้เวลา 3 ปี

วิธีการลงเชื้อเห็ดตับเต่า

1. การลงเชื้อต้องให้ต้นโสนสูงประมาณ 150 เซนติเมตร
2. วิธีรด 1 ต่อ 3 เช่น อัตราส่วนน้ำเชื้อ 1 ลิตร ต่อ น้ำ 3 ลิตร
3. น้ำที่รดผสมต้องเป็นน้ำที่ไม่มีคลอรีน
*** จำเป็นต้องรดเชื้อติดต่อกันนาน 3 ปี ***

สิ่งที่เห็ดตับเต่าชอบมากที่สุด

1. ชอบสภาพอากาศร้อนชื้น
2. ชอบปุ๋ยธรรมชาติ เช่น ผักตบชวา ใบไม้แห้ง ชีววัเป็นต้น
3. สามารถใช้สปริงเกอร์เพิ่มความชื้นเพื่อเร่งการออกดอกเห็ด

สิ่งที่เห็ดตับเต่าไม่ชอบ

1. การใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีในพื้นที่การปลูกเห็ด
2. ใช้น้ำคลอรีนรดต้นโสน
3. การเลี้ยงไก่และเป็ด เพราะจะคุ้ยเหยี่ยวเห็ด

การจัดการ

1. การเตรียมพื้นที่ โดยการยกแปลงดินสูงเหนือระดับน้ำ พอให้น้ำท่วมถึง เพราะดินต้องการความชื้นค่อนข้างมาก
2. จัดการต้นโสนด้วยการถอนต้นที่ใกล้ตายหรือตายแล้วออก เพื่อให้แสงแดดส่องถึงแปลง อากาศถ่ายเทได้สะดวก และกองสุมต้นโสนไว้บริเวณแปลงเพื่อเป็นปุ๋ยและคลุมดิน
3. ทำการรดน้ำแปลงปลูกเห็ดตับเต่า เมื่อสังเกตเห็นความชื้นไม่เพียงพอ (ห้ามใช้น้ำประปาในการรดน้ำ ใช้เฉพาะน้ำที่ได้จากธรรมชาติเท่านั้น)
4. ช่วงเวลาในการเก็บเห็ดตับเต่า ควรเก็บในช่วงเช้า 05.00 - 07.00 น.
5. เมื่อหมดฤดูการเก็บเกี่ยวผลผลิต จึงทำการตัดต้นโสนออกทั้งหมด กองสุมไว้เป็นการเพาะเชื้อเห็ดตับเต่าตามธรรมชาติ และเพื่อเตรียมพื้นที่ในการผลิตเห็ดตับเต่าในฤดูถัดไป
6. สำหรับดอกเห็ดที่บ้าน สามารถสืบทอดพันธุ์ได้ ให้เก็บมาใส่ภาชนะแล้วปิดฝารวมกันไว้ รอจนกว่าจะย่อยสลาย แล้วนำไปปราดยังแปลง เพื่อเพิ่มปริมาณเชื้อเห็ด (เชื้อเห็ด 200 ลิตรต่อไร่)

ข้อควรระวัง

1. การเก็บ ควรเดินในเส้นทางเดิมเพื่อป้องกันการเหยียบเห็ดที่ยังไม่โตเต็มที่
2. การจัดการแปลงเห็ด ไม่ควรมีขยะ และสิ่งสกปรกก่อให้เกิดพิษที่เป็นอันตรายต่อเห็ด
3. ห้ามใช้สารเคมีในแปลงโดยเด็ดขาด